



ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedkyně JUDr. Marie Žiškové a soudců JUDr. Lenky Kaniové a JUDr. Filipa Dienstbiera v právní věci žalobce: J. Š., zastoupený Mgr. Zbyňkem Stavinohou, advokátem se sídlem Joštova 4, Brno, proti žalovanému: **Odvolací finanční ředitelství**, se sídlem Masarykova 427/31, Brno, o žalobách proti rozhodnutím žalovaného ze dne 29. 8. 2013, č. j. 21607/13/5000-14504-711439 a ze dne 29. 8. 2013, č. j. 21608/13/5000-14504-711439, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 14. 1. 2016, č. j. 30 Af 7/2014 - 44,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **se z a m í t á .**
- II. Žalobce **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.
- III. Žalovanému **se n e p ř i z n á v á** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti.
- IV. Odměna ustanoveného advokáta Mgr. Zbyňka Stavinohy **se u r č u j e** částkou 3.400 Kč. Tato částka bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do 30 dnů od právní moci tohoto rozhodnutí.

O d ů v o d n ě n í :

I. Vymezení věci

[1] Žalobce požádal dne 1. 11. 2010 o prominutí daňového nedoplatku dle § 65 zákona č. 337/1992 Sb., o správě daní a poplatků (dále jen „ZSDP“) za zdaňovací období od 3. čtvrtletí roku 1997 do 2. čtvrtletí roku 2000 na DPH ve výši 170.938 Kč a penále ve výši

217.840 Kč a o prominutí daňového nedoplatku na dani z příjmů fyzických osob za zdaňovací období roku 1997 a 1998 ve výši 139.264,40 Kč a penále ve výši 184.926 Kč.

[2] Finanční úřad Brno – venkov (správce daně) obě žádosti rozhodnutími ze dne 29. 6. 2011 zamítl. Odvolání podaná proti těmto rozhodnutím žalovaný poté rovněž zamítl. Dospěl k závěru, že podmínka dle § 65 odst. 1 ZSDP, tedy ohrožení výživy žalobce či osoby na něj odkázané, není naplněna. Měsíční příjem žalobce dosahuje cca 11.000 Kč (příspěvek na živobytí ve výši 4.853 Kč měsíčně, nepravidelně dávka mimořádné okamžité pomoci, která v roce 2013 průměrně měsíčně činila 500 Kč, dále přídavek na dítě ve výši 610 Kč měsíčně, jeho postiženému synovi je pak vyplácen příspěvek na péči v celkové výši 5.000 Kč). Nezabavitelná základní částka stanovená nařízením vlády č. 595/2006 Sb., o způsobu výpočtu základní částky, která nesmí být sražena povinnému z měsíční mzdy při výkonu rozhodnutí, a o stanovení částky, nad kterou je mzda postižitelná srážkami bez omezení, činí v odvolatelově případě 7.581 Kč, jeho měsíční příjem je tedy vyšší.

[3] Další podstatná skutečnost, na základě níž žalovaný dospěl k závěru, že výživa žalobce vymáháním daňového nedoplatku nebude ohrožena, je, že žalobce vlastní nemovitost v obci Ořechov, jejíž hodnota dle znaleckého posudku vypracovaného Ing. Jiřím Brázdou činí 110.000 Kč. Polovinu domu, kterou vlastnil v obci Lelekovice, daroval žalobce své matce, neutěšenou finanční a majetkovou situaci si tak způsobil sám.

II. Posouzení krajským soudem

[4] Proti rozhodnutí žalovaného podal žalobce žalobu ke Krajskému soudu v Brně. Žalovaný dle něj špatně vyložil pojem „výživa“ dle § 65 ZSDP, resp. nesprávně uzavřel, že žalobcova výživa případným vymáháním daňového nedoplatku ohrožena není.

[5] Soud žalobu zamítl. Neztotožnil se s názorem žalovaného, že do příjmů na výživu žalobce a výpočet nezabavitelné částky lze započítat i příjem určený na péči pro jeho syna. Příjem žalobce tak činí cca 6.000 Kč, žalovaným vypočtená nezabavitelná částka ve výši 7.581 Kč jej tedy přesahuje.

[6] Nicméně ani soud nemohl odhlédnout od skutečnosti, že je žalobce vlastníkem nemovitosti v obci Ořechov v celkové hodnotě zjištěné dle znaleckého posudku 110.000 Kč. Žalobce (ani jeho syn) zde nebydlí, nevyužívá ji a nemá z ní žádný zisk, proto její případný prodej v rámci výkonu rozhodnutí neznamená ohrožení jeho výživy. Na nemovitosti již vázne zástavní právo správce daně a dle názoru soudu by tedy mohlo být vedeno vymáhání nedoplatku. Teprve pokud by takové vymáhání bylo neúspěšné, případně by nestačilo k úhradě daňového nedoplatku, mohl by žalobce požádat o posečkání dle § 156 zákona č. 280/2009 Sb., daňového řádu, což by dle dalších okolností mohlo vést až k odpisu nedoplatku pro nedobytnost dle § 158 daňového řádu. Žalobce nijak nedoložil své tvrzení, že na nemovitost byl vydán demoliční výměr či jiné informace o jejím aktuálním stavu a hodnotě.

III. Kasační stížnost

[7] Proti rozsudku krajského soudu brojí žalobce (dále též „stěžovatel“) kasační stížností z důvodu dle § 103 odst. 1 písm. a) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s.“). Domnívá se, že soud v předcházejícím řízení nesprávně posoudil v žalobě předestřenou právní otázku, v důsledku čehož je jeho rozhodnutí nezákonné.

[8] Podstatou nyní projednávané věci je posouzení, zda je vymáháním daňového nedoplatku vážně ohrožena výživa žalobce nebo osob na něj odkázaných. Krajský soud založil své rozhodnutí na tom, že není, neboť žalobce vlastní nemovitost v Ořechově.

[9] S tímto zjištěním stěžovatel nesouhlasí. Nemovitost je v havarijním stavu, byl na ni vydán demoliční výměr s tím, že její hodnota je záporná (náklady na demolici, naložení a odvoz sutí). Tato nemovitost tak v době rozhodování správce daně o prominutí daňového nedoplatku nebyla majetkem, ke kterému mělo být přihlédnuto při zkoumání skutečnosti, zda je vymáháním nedoplatku vážně ohrožena výživa stěžovatele nebo osob na něj odkázaných.

[10] I kdyby nemovitost měla hodnotu 110.000 Kč, jak zjistil krajský soud, tak vymáhání daňového nedoplatku jejím prodejem ohrozí výživu stěžovatele a jeho syna, neboť jde o nemovitost, ve které hodlají bydlet, pokud nebudou mít možnost bydlet v nemovitosti cizí.

IV. Vyjádření žalovaného

[11] Žalovaný se ve svém vyjádření ztotožnil se závěry zaujatými krajským soudem. Stěžovatelem uváděný špatný stav nemovitosti zůstal vždy jen v rovině tvrzení, žádné podklady týkající se jejího aktuálního stavu a hodnoty nepředložil. Nedoložil ani demoliční výměr, jímž argumentuje jak v žalobě, tak i v kasační stížnosti.

[12] Žalovaný považuje za nezbytné připomenout, že v kasační stížnosti uváděná „cizí“ nemovitost je nemovitostí v obci Lelekovice, která byla dříve ve vlastnictví stěžovatele. Ten ji ale v době, kdy si již byl vědom skutečnosti, že mu budou doměřeny předmětné daně, daroval své matce bez jakéhokoliv protiplnění. Pokud někdy v budoucnu nebude stěžovateli umožněno v nemovitosti bydlet, bude jeho bytová potřeba ohrožena v důsledku darování nemovitosti matce, nikoliv v důsledku úhrady daňových nedoplatků.

V. Posouzení věci Nejvyšším správním soudem

[13] Nejvyšší správní soud při posuzování kasační stížnosti hodnotil, zda jsou splněny podmínky řízení, přičemž dospěl k závěru, že má požadované náležitosti, byla podána včas a osobou oprávněnou, a je tedy projednatelná.

[14] Kasační stížnost není důvodná.

[15] Kasační námitka směřuje proti závěru krajského soudu o tom, že prodej nemovitosti, jíž stěžovatel vlastní, neohrožuje výživu stěžovatele, resp. výživu jeho postiženého syna.

[16] V souladu s § 65 ZSDP může správce daně zcela nebo zčásti prominout daňový nedoplatek mimo jiné tehdy, byla-li by jeho vymáháním vážně ohrožena výživa daňového dlužníka nebo osob na jeho výživu odkázaných.

[17] Splnění podmínek pro uplatnění tohoto ustanovení zjistí správce daně podle pomůcek. Prominutí nedoplatku může být vázáno na podmínky, zejména na povinnost zaplatit část nedoplatku ve stanovené lhůtě. Důvody rozhodnutí přitom správce daně daňovému dlužníkovi nesděljuje.

[18] Účelem tohoto institutu je mírnit dopad placení daně na poplatníky, pokud by to jinak pro ně znamenalo zásadní (ve své podstatě existenční) ohrožení. Zákonodárce při formulaci právní úpravy zvolil kombinaci neurčitého právního pojmu „*vážné ohrožení výživy*“ a následného správního uvážení o prominutí nedoplatku a výši tohoto prominutí (k tomu srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 19.7.2004, č. j. 5 Azs 105/2004 - 72).

[19] V té souvislosti je třeba odkázat na závěry právní teorie, která dovodila, že „[m]ezi postupem orgánu při aplikaci norem s neurčitými právními pojmy a realizací diskreční pravomoci je podstatný rozdíl, i když v obou případech má orgán určitou míru volnosti. Při interpretaci neurčitých právních pojmů se uvážení orgánu zaměřuje na konkrétní skutkovou podstatu a její vyhodnocení. Objasní si význam neurčitého právního pojmu a jeho rozsah a hodnotí skutečnosti konkrétního případu z toho hlediska, zda je lze zařadit do rámce vytvořeného rozsahem neurčitého právního pojmu (...). U diskreční pravomoci je úvaha orientována na způsob užití právního následku (...). Uvnitř diskreční pravomoci je správa svým způsobem sama sobě pánem, volí postup, který jí zákon umožňuje a který ona považuje pro konkrétní vztah za účelný. V žádném případě to však neznamená (...) otevření prostoru pro její libovůli či absolutistické rozhodování“ (viz Hendrych, D. a kol. *Správní právo. Obecná část*. 8. vyd. Praha: C. H. Beck, 2012. s. 80 – 81).

[20] Vzhledem ke kombinaci neurčitého právního pojmu a správního uvážení v § 65 ZSDP musí správce daně (resp. žalovaný) nejprve interpretovat neurčitý právní pojem „*vážné ohrožení výživy*“ a posoudit jeho naplnění v konkrétní věci. Pokud dospěje k závěru, že je tento pojem naplněn, provede správní uvážení, jak mu ukládá zákon, tedy promine či nepromine daňový nedoplatek, případně jej promine zčásti. Pokud však naopak dospěje k závěru, že výživa daňového dlužníka či osob na jeho výživu odkázaných nemůže být vymáháním daňového nedoplatku ohrožena, není dán prostor pro jeho jakoukoliv další úvahu a daňový nedoplatek prominut být nemůže.

[21] Rozlišování mezi těmito dvěma fázemi rozhodování o prominutí daňového nedoplatku má zásadní význam pro jeho přezkum soudem. Na rozdíl od omezeného soudního přezkumu správního uvážení (§ 78 odst. 1 druhá věta s. ř. s.), výklad neurčitého právního pojmu a jeho aplikace na konkrétní skutkový stav jsou v souladu s § 75 s. ř. s. plně a meritorně přezkoumatelné soudem. Zruší-li soud rozhodnutí správního orgánu,

nebo vysloví-li jeho nicotnost, je v dalším řízení správní orgán podle § 78 odst. 5 s. ř. s. vázán výkladem neurčitého právního pojmu, jak jej provedl soud, i jeho posouzením, zda skutkové okolnosti případu tento pojem naplňují či nikoliv (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 28. 1. 2015, č. j. 1 Azs 200/2014 - 27, publ. pod č. 3200/2015 Sb. NSS či usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 22. 4. 2014, č. j. 8 As 37/2011 - 154, publ. pod č. 3073/2014 Sb. NSS).

[22] Správce daně v nyní projednávané věci své povinnosti posoudit, zda je v případě stěžovatele vážně ohrožena jeho výživa, dostál. Zjistil, že stěžovatel pobírá dávky pomoci v hmotné nouzi a státní sociální podpory ve výši cca 11.000 Kč. Tuto částku následně porovnal s nezabavitelnou částkou dle výše citovaných předpisů, která činí 7.581 Kč a konstatoval, že příjem žalobce tuto částku výrazně převyšuje. Soud poté dospěl k závěru, že částku 5.000 Kč, která je příspěvkem na péči o syna, do celkové částky započíst nelze, proto se částka, již stěžovatel měsíčně pobírá, nachází pod hranicí nezabavitelné částky.

[23] Dalším důvodem, pro který nebylo žádosti vyhověno, je skutečnost, že stěžovatel vlastní nemovitost v obci Ořechov, jejíž cena byla odhadnuta na 110.000 Kč. Tento majetek lze přitom použít na uspokojení vymahatelných pohledávek správce daně, o jejichž prominutí stěžovatel žádá. S tímto hodnocením se ztotožnil i krajský soud, a proto žalobu jako nedůvodnou zamítl.

[24] Stěžovatelova žádost tak byla zamítnuta z důvodu, že na jeho straně nedošlo k naplnění neurčitého právního pojmu *ohrožení výživy* (byť důvod zamítnutí žalovaný ani krajský soud takto neformulovali). Takový důvod zamítnutí by obstál i sám osobě. Nad rámec tohoto posouzení věci poté žalovaný nastínil svou správní úvahu o tom, že i kdyby stěžovatelova výživa ohrožena byla, stalo by se tak pouze v důsledku jeho vlastního postupu. Nemovitost, již stěžovatel vlastní, totiž nepředstavuje jedinou „záchranu“ pro něj a jeho syna při uspokojování bytových potřeb. Naopak, oba žijí v nemovitosti, jejíž polovinu stěžovatel vlastnil, avšak v době, kdy mu již byly známy závěry správce daně o výši jeho daňového nedoplatku, tento podíl bezúplatně převedl na svoji matku.

[25] Postup žalovaného, který žádost zamítl, tak byl zcela správný a v souladu s výše uvedenou judikaturou, stejně jako posouzení věci krajským soudem. Kasační námitka proto není důvodná.

VI. Závěr a náklady řízení

[26] Žalobce se svou námitkou neuspěl; jelikož Nejvyšší správní soud neshledal důvod pro zrušení napadeného usnesení z úřední povinnosti (§ 109 odst. 4 s. ř. s.), zamítl kasační stížnost jako nedůvodnou (§ 110 odst. 1 s. ř. s.).

[27] O náhradě nákladů řízení rozhodl Nejvyšší správní soud v souladu s § 60 odst. 1 s. ř. s. Žalobce neměl ve věci úspěch, a nemá proto právo na náhradu nákladů řízení; žalovanému pak v řízení o kasační stížnosti žádné náklady nad rámec jeho běžné úřední činnosti nevznikly.

[28] Stěžovateli byl v řízení před krajským soudem jako zástupce ustanoven Mgr. Zbyněk Stavinoha, advokát se sídlem Joštova 4, Brno, který jej zastupoval i v řízení o kasační stížnosti. Podle § 35 odst. 8 s. ř. s. platí v takovém případě odměnu advokáta včetně hotových výdajů stát. Podle § 7 a § 9 odst. 3 písm. f) vyhlášky č. 177/1996 Sb., s přihlédnutím k § 11 odst. 1 písm. b) a d) citované vyhlášky náleží advokátovi odměna za jeden úkon právní služby (podání kasační stížnosti) v částce 3.100 Kč, a podle § 13 odst. 3 citované vyhlášky náhrada hotových výdajů v částce 300 Kč. Celková výše odměny ustanoveného zástupce proto činí 3.400 Kč, částka bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku.

P o u č e n í: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 14. června 2016

JUDr. Marie Žiškova
předsedkyně senátu